

ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: _____ ΑΡΧΑΙΑ _____

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: _____ ΚΑΤΣΟΥΛΙΑ _____ ΧΡΟΝΟΣ: _____

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____ ΤΜΗΜΑ: _____ Γ12

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

α) «Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καί ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπειροὺς ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἅ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δέ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἠγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι».

β) Μαρτυρεῖ δέ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντός νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δέ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δέ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δέ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσσονται, ἐκ δέ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξαντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. **Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα:** «Ἡμέτερον δὴ ἔργον ... σπουδαιότεραι», «Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν .... ἀγαθοὶ ἢ κακοί» **Μονάδες 10**
2. **«Μαρτυρεῖ δέ ... ἀγαθοὶ ἢ κακοί».** Να αναπτύξετε το ἐπιχείρημα τοῦ Ἀριστοτέλη σχετικά με τὸ ρόλο τοῦ δασκάλου στὴν ἀπόκτηση τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς. Ὅσα υποστηρίζει ὁ φιλόσοφος ἐδῶ γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς ἀρετῆς ἐρχοῦνται σε ἀντίθεση με ὅσα υποστήριξε στὴν 1^η ἐνότητα «Διττῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὐσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται»;

Μονάδες 15

3. Πώς συνδέεται η πολιτική με την ηθική στην Πολιτεία και στα Ηθικά Νικομάχεια; **Μονάδες 10**
4. **ρηματικός, διηγετικός, γενέτειρα, πολιούχος, καταφατικός:** Να συνδέσετε τις λέξεις που σας δίνονται με ομόρριζές τους λέξεις του κειμένου. **Μονάδες 10**
5. Ο Αριστοτέλης στα Ηθικά Νικομάχεια χωρίζει την ψυχή σε μέρη. Ποια, είναι αυτά και πώς από το χωρισμό της ψυχής σε αυτά τα μέρη καταλήγει να διακρίνει τις αρετές σε ηθικές και διανοητικές; **Μονάδες 10**

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ, Περί Ειρήνης §128-129

Οί μὲν γὰρ τὰς πενίας καὶ τὰς ἐνδείας ἀναγκάζονται διεξιέναι καὶ θρηνεῖν πρὸς σφᾶς αὐτούς, οἱ δὲ τὸ πλῆθος τῶν **προσταγμάτων** καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας καὶ τὰς ἀντιδόσεις· ἃ **τοιαύτας** ἐμποιεῖ λύπας, ὥστ' ἄλγιον ζῆν τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους ἢ **τοὺς** συνεχῶς **πενομένους**. Θαυμάζω δ' εἰ μὴ δύνασθε συνιδεῖν ὅτι γένος οὐδέν ἐστι κακονούστερον τῷ **πλήθει** πονηρῶν ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν· **πρὸς γὰρ τοῖς** ἄλλοις **κακοῖς** καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην **ἀναγκαίων** οὗτοι μάλιστα βούλονται σπανίζειν ἡμᾶς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τη μετάφραση **(Μονάδες 20)**
2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται: **(Μονάδες 5+5)**
 α) **τὰς ἐνδείας:** ονομαστική πληθυντικού
σφᾶς αὐτούς: ο ίδιος τύπος στον ενικό
τὰς ἀντιδόσεις: γενική ενικού
κακονούστερον: ο θετικός βαθμός του επιθέτου
πονηρῶν: το επίρρημα στο θετικό και υπερθετικό
 β) **ἀναγκάζονται:** το β' πληθυντικό προστακτικής και το απαρέμφατο παρακειμένου
ἐμποιεῖ: το ουδέτερο της μετοχής ενεστώτα και το ίδιο πρόσωπο στον παρατατικό
ζῆν: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και το γ' ενικό οριστικής υπερσυντέλικου
συνιδεῖν: το β' ενικό ευκτικής μέλλοντα και το β' ενικό προστακτικής αορίστου
σπανίζειν: το α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα και το απαρέμφατο αορίστου

α) Να αναγνωριστούν συντακτικῶς οι λέξεις: **τῶν προσταγμάτων, τοιαύτας, ἢ τοὺς πενομένους, τῷ πλήθει, πρὸς τοῖς κακοῖς τῶν ἀναγκαίων** **(Μονάδες 6)**

β) Να αναγνωριστούν οι επιρρηματικές προτάσεις του κειμένου και αν δικαιολογηθεῖ η εισαγωγή και η εκφορά τους **(Μονάδες 4)**